

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/84/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4415200973
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marta Polyáková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4415200973.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Polyákovvej a členiek senátu JUDr. Eriky Madarászovej a JUDr. Lenky Halmešovej, v spore žalobkyne: E. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. I. XX, J. L., zastúpená: Mgr. Helena Farkašová, so sídlom advokátskej kancelárie Žerotínova bašta 1, Nové Zámky, proti žalovanému: J. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. L., zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Vlasta Suchanová, s.r.o., so sídlom Podzámska 32, Nové Zámky, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky č. k. 4C/36/2015-162 zo dňa 26. mája 2022, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovanému priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 107 ods. 1, ods. 2, § 451 ods. 1, ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej ako „Občiansky zákonník“) ako aj zisteným skutkovým stavom, na základe čoho dospel k záveru, že právo žalobkyne je premlčané.

2. Súd prvej inštancie vychádzal zo žaloby zo dňa 19.01.2015, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplata sumy 150.000,- SK (49.790,87 eura) titulom bezdôvodného obohatenia a náhrady trov konania. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že medzi stranami nebolo sporné, že počas trvania manželstva žalobkyňa zdedila byt, ktorý kúpnu zmluvou odpredala za sumu 156.000,- SK, z ktorej je zostala suma 150.000,- SK (49.790,87 eura). Za nesporné považoval aj skutočnosť, že časť týchto finančných prostriedkov previedol žalovaný na iný termínovaný účet, resp. vkladnú knižku. Konštatoval, že strany sporu boli v tom čase manželmi, a jednalo sa o spoločné účty, aj keď pod rôznymi názvami. Súd prvej inštancie nevykonával dokazovanie ohľadom vyporiadania BSM, keďže o tom bolo už právoplatne rozhodnuté. Tvrdenie žalobkyne, že v danom prípade ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, z dôvodu čoho mala byť objektívna premlčacia doba desať rokov, považoval súd prvej inštancie za nepreukázané. Poukázal na definíciu priameho úmyslu pri bezdôvodnom obohatení podľa Občianskeho zákonníka, o ktorý ide v prípade, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil vedel, že svojim konaním získa bezdôvodné obohatenie a súčasne ho chcel získať. Zároveň poukázal aj na definíciu nepriameho úmyslu, o ktorý ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil vedel, že svojim konaním môže získať bezdôvodné obohatenie a pre prípad, že sa tak stane, bol s týmto následkom uzrozumený. Súd prvej inštancie nemal preukázané, že by sa žalovaný chcel na úkor žalobkyne úmyselne bezdôvodne obohatiť. Žalobkyňa pre tvrdila, že žalovaný bez jej súhlasu a vedomia

vykonával finančné transakcie na spoločných bankových účtoch manželov počas trvania manželstva. V tejto súvislosti súd prvej inštancie konštatoval, že síce išlo o prostriedky, ktoré neboli spoločné, keďže žalobkyňa preukázala, že tieto prostriedky nadobudla titulom dedičstva, a týmito prostriedkami žalovaný disponoval, avšak ani v konaní o vyporiadanie BSM nebolo preukázané, že by predmetné finančné prostriedky použil žalovaný pre svoju potrebu. Z uvedených dôvodov považoval súd prvej inštancie za potrebné aplikovať trojročnú objektívnu premlčaciu dobu. Mal za preukázané, že žalobkyňa finančné prostriedky, ktoré patrili do jej výlučného vlastníctva, nadobudla v septembri a októbri 2008 a žalovaný previedol zo spoločného účtu strán sporu na iný účet finančné prostriedky v októbri 2008 a januári 2009. Žalobkyňa nepopierala, že mala vedomosť o týchto transakciách žalovaného, pretože sama potvrdila, že jej boli mesačne zasielané výpisy z osobného účtu, z ktorých bolo zrejme, aké pohyby boli na účte uskutočnené. Konštatoval, že žalobkyni začala plynúť subjektívna ako aj objektívna premlčacia doba najneskôr od 01.02.2009, ktorá uplynula najneskôr po troch rokoch, t. j. k 01.02.2012 a žalobkyňa podala žalobu až dňa 19.01.2015, teda po uplynutí premlčacej doby a vzhľadom na námietku premlčania vznesenú žalovaným, nemohol už žalobkyni premlčané právo priznať a preto žalobu zamietol. Zároveň podotkol, že žalovaný aj keď previedol výlučné finančné prostriedky žalobkyne na iné účty, v konečnom dôsledku v konaní o vyporiadanie BSM došlo k vyporiadaniu aj výlučných finančných prostriedkov žalobkyne ako jej prínosu do BSM, teda ani pre túto skutočnosť by nemohol nároku žalobkyne vyhovieť a zaviazat' žalovaného duplicitne k vyplateniu finančných prostriedkov žalobkyne, k vyplateniu ktorých bol zaviazaný v konaní o vyporiadanie BSM. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že v konaní plne úspešnému žalovanému priznal ich náhradu v rozsahu 100 %.

3. Uvedený rozsudok napadla v zákonnej lehote odvolaním žalobkyňa. Žiadala odvolací súd, aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovanému uloží povinnosť zaplatiť žalobkyni 49.790,87 eura z titulu vydania bezdôvodného obohatenia, ku ktorému došlo obohatením sa žalovaného bez právneho dôvodu v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a priznať žalobkyni nárok na náhradu trov konania a právneho zastúpenia v rozsahu 100 %. Dôvodila, že predmetné finančné prostriedky neboli predmetom BSM a patrili len do jej výlučného vlastníctva. Poukázala na rozhodnutie v konaní o vyporiadanie BSM, v ktorom súd neprijal argumentáciu žalovaného, že predmetné finančné prostriedky použil na spoločnú domácnosť. Ohľadom premlčania uviedla, že predmetný nárok nepovažuje za premlčaný, pretože žalovaný konal bez jej súhlasu a musel vedieť, že ide o finančné prostriedky, ktoré žalobkyňa nadobudla dedením. Uviedla, že zo strany žalovaného išlo o úmyselné konanie, ktorým ju chcel poškodiť, pretože v tom čase už vedel, že odchádza zo spoločnej domácnosti a podá návrh na súd na rozvod manželstva. Podľa názoru žalobkyne vyplýva z výpisov z účtov, že v čase tesne pred opustením spoločnej domácnosti a v čase do rozvodu žalovaný vyberal peniaze z účtov. Dôvodila, že o výbere predmetných finančných prostriedkov zo strany žalovaného sa dozvedela až zo súdneho spisu v konaní 9C/195/2011, pretože si ich súd na jej výslovnú žiadosť vyžiadal. Poukázala na to, že od 19.12.2010, kedy žalovaný opustil spoločnú domácnosť, nemala vôbec prehľad o stavoch ich účtov. Konštatovala, že zo strany žalovaného išlo o priamy úmysel, pretože vedel, že manipuluje s finančnými prostriedkami, ktoré nadobudla predajom zdedených nehnuteľností, a napriek tomu ich bez jej súhlasu a vedomia previedol na svoj účet a následne po tom, čo opustil spoločnú domácnosť, ich vybral a použil na vlastnú potrebu. V závere konštatovala, že je daná desaťročná premlčacia doba na uplatnenie nároku a preto svoj nárok uplatnila včas.

4. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný, ktorý navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správne potvrdiť. Dôvodil, že žalobkyňa vedela o tom, akým spôsobom v manželstve nakladali spoločnými financiami, na aký účel boli použité a toto sa nekonalo bez vedomia žalobkyne. Uvedená má podľa žalovaného potvrdzovať aj výpoveď žalobkyne na pojednávaní dňa 26.05.2022, z ktorej vyplýva, že mala vedomosť o predmetných transakciách. Uviedol, že finančné prostriedky mali byť použité na výstavbu spoločného rodinného domu. Keďže na strane developera dochádzalo k problémom a výstavba nemohla začať, rozhodli sa o lepšie zhodnotenie finančných prostriedkov a založili termínovaný vklad na žalobkyňu vedený v N. a.s., pod číslom XXXXXXXXXXXX s objemom 1.200.000,- SK (39.832,70 eura), dátum 23.09.2008. a účet č. XXXXXXXXXXXX s objemom 1.000.000,- SK (33.193,92 eura), dátum 29.07.2008. Uviedol, že po vzájomnej dohode tieto termínované vklady zrušili a prostriedky presunuli na kapitálovú vkladnú knižku č. XXXXXXXXXXXX/XXX/ a dňa 22.07.2009 sa založili aj spolu so spoločnými peniazmi na nej tri termínované vklady v sume 20.000,- eur, 30.000,- eur a 42.192,61 eura, spolu 92.192,61 eura a to z dôvodu výhodnejších úrokových sadzieb. Ďalej dôvodil, že z dôvodu problémov na strane developera splatili so žalobkyňou dňa 03.05.2010 zvyšok úveru vo výške 62.192,61 eura a zvyšných 30.000,- eur vybral v hotovosti a 15.000,- eur v dvoch splátkach odovzdal

žalobkyni, čo však žalobkyňa popiera. Poukázal na skutočnosť, že žalobkyňa mohla cez svoje prístupové práva zmeniť prístupové heslá a zároveň mesačne chodili výpisy zo všetkých účtov. Konštatoval, že žalobkyňa nepredložila žiadny dôkaz, že by sa žalovaný na jej úkor obohacoval a nevysvetlila, prečo sa bezdôvodného obohatenia domáhala až v roku 2015, keď minimálne od roku 2008-2009 mala vedomosť o všetkých skutočnostiach ohľadom nakladania s finančnými prostriedkami.

5. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení uviedla, že sa pridrižiava dôvodov, ktoré uviedla v odvolaní a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovanému uloží povinnosť zaplatiť žalobkyni 49.790,87 eura.

6. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 CSP a § 380 ods. 1 CSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) prejednal vec bez nariadenia pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 219 ods. 3 CSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne a odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a ods. 2 CSP potvrdil.

7. Podľa § 387 odsek 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

8. Podľa § 387 odsek 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, príp. doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

9. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

10. Podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

11. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP opakovať tie isté dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvoinštančnom rozhodnutí, vrátane citácie právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad.

12. Premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia pozostáva z kombinácie subjektívnej a objektívnej premlčacej lehoty. Pre vzťah týchto lehôt je charakteristické, že ich plynutie je komplementárne. To znamená, že okamih, v ktorom mohol oprávnený subjekt uplatniť právo po prvýkrát, sa zásadne definuje momentom nadobudnutia subjektívnej vedomosti oprávnenej osoby. Od tohto okamihu začína plynúť dvojročná premlčacia lehota na uplatnenie práva na súde. Táto subjektívna premlčacia lehota však plynie v rámci lehoty objektívnej, ustanovenej na tri roky. Objektívna premlčacia lehota začína plynúť od právnej udalosti zakladajúcej nárok oprávneného (poškodeného). Z uvedeného vyplýva, že oprávnený subjekt môže uplatniť právo na vydanie bezdôvodného obohatenia najneskôr v posledný deň objektívnej (trojročnej alebo desaťročnej) premlčacej lehoty. Zároveň sa však vyžaduje aj uplatnenie práva najneskôr v posledný deň subjektívnej premlčacej lehoty. Subjektívna premlčacia lehota môže začať plynúť kedykoľvek počas plynutia objektívnej premlčacej lehoty; inak povedané, k subjektívnej vedomosti oprávneného subjektu naplnením predpokladov vedomosti o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil, môže dôjsť kedykoľvek v rámci plynutia objektívnej premlčacej lehoty. Ak oprávnený nadobudne subjektívnu vedomosť o tom, že došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa na jeho úkor obohatil, až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty, námietke premlčania zo strany povinnej osoby už nedokáže úspešne čeliť. Objektívna premlčacia lehota však nijakým spôsobom „nepredlžuje“ lehotu subjektívnu. Ak napríklad časové okamihy začiatku plynutia subjektívnej i objektívnej premlčacej lehoty sú totožné, právo poškodeného sa premlčí už márnym uplynutím subjektívnej premlčacej lehoty. Zvyšok objektívnej premlčacej lehoty síce doplynie, no ak vo zvyšku objektívnej premlčacej lehoty poškodený uplatní právo na súde, nedokáže úspešne čeliť

námietke premlčania, pretože jeho právo sa premlčalo už momentom márneho uplynutia premlčacej lehoty subjektívnej. Obe premlčacie lehoty sú rovnocenné a na premlčanie práva stačí uplynutie ktorejkoľvek z nich.

13. Občiansky zákonník nevymedzuje podstatu úmyselného konania. Pri otázke zavinenia je preto potrebné vychádzať z definície zavinenia v trestnom práve hmotnom. Zavinenie je vnútorný psychický vzťah zodpovedného subjektu k vlastnému úkonu a k výsledku tohto konania. Skladá sa z dvoch prvkov a to poznanie, ktoré spočíva vo vedomí a predvídaní určitého následku, a vôľa, ktorá spočíva v tom, že subjekt prejavuje svoju vôľu tým, že niečo chce, prípadne je s niečím uzrozumený. Vo všeobecnosti sa rozlišuje medzi nebanlivosťou a úmyslom. Úmysel môže byť priamy alebo nepriamy. Priamy úmysel (dolus directus) pri bezdôvodnom obohatení podľa Občianskeho zákonníka je daný vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil, vedel, že svojim konaním získa bezdôvodné obohatenie a zároveň toto bezdôvodné obohatenie chcel získať. Nepriamy úmysel (dolus eventualis) je pri bezdôvodnom obohatení podľa Občianskeho zákonníka daný vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil, vedel, že svojim konaním môže získať bezdôvodné obohatenie a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým uzrozumený.

14. V súdnej veci považovala žalobkyňa za bezdôvodné obohatenie prevody žalovaného z účtu žalobkyne zriadeného počas manželstva uskutočnené v dňoch 22.10.2008, 23.10.2008 a 15.01.2009. V konaní nebolo sporné, že išlo o finančné prostriedky, ktoré žalobkyňa nadobudla predaním zdedenej nehnuteľnosti. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že žalobkyňa minimálne v novembri 2008 alebo vo februári 2009 získala reálnu vedomosť o presune predmetných finančných prostriedkov. Bez ohľadu na to, kedy sa žalobkyňa o predmetných finančných prevodoch dozvedela, začala plynúť objektívna premlčacia doba, ktorá bola v danom prípade trojročná. Pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby je rozhodujúci deň, v ktorom došlo k získaniu bezdôvodného obohatenia. V danej veci uskutočnil žalovaný posledný výber predmetných finančných prostriedkov z účtu vedeného v SLSP č. XXXXXXXXXXX/XXXX 20.01.2009, teda od 21.01.2009 začala žalobkyňa plynúť objektívna premlčacia doba na uplatnenie svojho práva na súde. Táto trojročná objektívna premlčacia doba uplynula dňa 21.01.2012, žalobkyňa však podala žalobu na súd prvej inštancie dňa 19.01.2015, teda preukázateľne po uplynutí objektívnej trojročnej premlčacej doby a taktiež po uplynutí subjektívnej premlčacej doby, ktorá jej uplynula dňom 21.01.2011 (posledný výber bol dňa 20.01.2009, o ktorom žalobkyňa vedela).

15. Tvrdenie žalobkyne, že o výbere predmetných finančných prostriedkov zo strany žalovaného sa dozvedela až zo súdneho spisu v konaní 9C/195/2011, považuje odvolací súd za nedôvodné. Inými slovami, žalobkyňa namietala, že subjektívna premlčacia doba začala plynúť neskôr ako konštatoval súd prvej inštancie. V danom prípade však ide o bezpredmetné tvrdenie, pretože dvojročná subjektívna premlčacia doba plynie len v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorá bol v súdenom prípade trojročná. A preto, ak sa aj žalobkyňa dozvedala o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor zo strany žalovaného neskôr, je toto tvrdenie nepodstatné, pretože objektívna premlčacia doba konzumuje subjektívnu a právo sa musí na súde uplatniť len v rámci objektívnej premlčacej doby.

16. Žalobkyňa zároveň namietala, že žalovaný sa úmyselne na jej úkor obohatil, a preto by sa mala uplatniť desaťročná objektívna premlčacia doba. Vzhľadom na vyššie uvedené východiská týkajúce sa úmyslu pri bezdôvodnom obohatení, odvolací súd konštatuje, že žalobkyňa nepreukázala úmysel žalovaného, že by sa chcel bezdôvodne na jej úkor obohatiť. Žalobkyňa nepredložila dôkazy o tom, že žalovaný mal úmysel sa na jej úkor bezdôvodne obohatiť. Argumentovala tým, že žalovaný v čase výberu predmetných finančných prostriedkov vedel, že opustí spoločnú domácnosť a podá návrh na rozvod manželstva. Túto argumentáciu nepovažuje odvolací súd za dôvodnú, pretože táto skutočnosť nie je ničím podložená a zároveň nepreukazuje úmysel žalovaného.

17. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že žalobkyňou uplatňovaný nárok je premlčaný a z toho dôvodu správne žalobu zamietol. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu podľa ust. § 387 ods. 1 a ods. 2 CSP ako vecne správny potvrdil. Keďže žaloba bola zamietnutá pre premlčanie, nebolo potrebné sa ďalej zaoberať tým, či tieto finančné prostriedky boli vypořiadané v rámci BSM alebo nie.

18. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému, ktorý bol v odvolacom konaní úspešný priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

19. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).